قادین ، بیچاره سقانك قورقدیغی گیبی ، سرزنشلره باشلادی ، فقط آرتیق صبر وطاقتی توكه‌نن محمدسرت برباقیشله ، بواویونلره نهایت ویرمك قرارینی گوسترن بروضعیتله سومسوك ومیزمیزقاری‌یی صوصدوردی . خسته ایچری آلندی ، یره أسكی برحصیرله برقویون پوستی سریلدی ، اوزرینه یاتیریلدی . زواللی ایكله‌یوردی ، اضطراباتی دقیقه‌دن دقیقه‌یه آرتییور ، حالی آغیرلاشیوردی . محمد باشندن آیریلمایور ، ترلرینی سیلییور ، آرا صیرا قاینامش برآزچای ایچرییوردی . برقاچ دقیقه صوكرا مغربی گوزلرینی آچدی :

— ألله سنی جنتندن محروم براقماسین ، دیدی . صوكرا «برنس»ندن بركوچوك چكمجه چیقاردی : « بوده بندن سكا یادكار اولسون » سوزلرینی گوچ حال ایله بیتیره‌رك تكرار گوزلرینی قاپادی . حالا نفس آلییوردی ، فقط موتك اوزاق اولمادیغی آشكار ایدی ، وبرقاچ دقیقه صوكرا تسلیم روح ایتدی .

بوسفر باشقا مشكلات باش گوستررییودی : بوجنازه‌نك نره‌دن گلدیگنی حكومته ناصل ایضاح ایده‌بیلیرلردی ؟ بونی كندیلری‌ده بیلمه‌یورلردی . او آدم أولرینه جنازه اولارق گیرمشدی دینیله‌بیلیر . طوپی طوپی آغزندن چیقان اون سوزی صانكه خیالتی تلفظ ایتمشدی . هله محمد نعشی حصیرك اوزرنده اوزاتوب دوزلتمك ، اونی قیورانمش وضعیتندن قورتارمق ایسته‌دیگی زمان جنازه‌نك كوملگنده سیاه ایری لكه‌لر گورمسینمی ؟ داها زیاده دقت ایدنجه بونلرك قان لكه‌لری اولدقلرینی آكلاماسینمی ؟ آدمجغز : « فسبحان الله ، لاحول ولا قوة الا بالله » دییه‌رك گوملگی‌ده قالدیردی ، جنازه‌نك بو گورلرنده ایكی مدهش بیچاق یاره‌سی !!

آرتیق هیچ شبهه‌یه محل قالمایوردی . ایرته‌سی گون حكومته كیفیتی اخبار ایتمش اولسه اینانمایاجقلر ، اونی قاتل ظن ایده‌جكلر ، محاكمه‌یه چكه‌جكلر ، بلكه‌ده آصیلمغه محكوم ایده‌جكلردی . بیچاره سقانك گوزلرینی دهشت قانی بورودی . تكمیل بوغائله‌سی بتمه‌یورمش گیبی قاریسی‌ده میریلدانمغه باشلامازمی ؟

— قادین ، صوص ، والله ، صحیحدن قاتل اولاجغم ! دییه باغیردی ؛ اوفوردی ، صلوات چكمگه باشلادی . فقط وقت گچدكجه جنازه‌یی اورتادن قالدیرمق ، یوق ایتمك ایچین بر تدبیر دوشونمك لزومی آرتییوردی . بیچاره محمد ، نهایت مغربی‌یی ، گتیردیگی گیبی ، أشگه یوكله‌توب ، شهرك طیشاریسنه گوتورمك واورایه براقمقدن باشقا برچاره بولامادی . مركب باغلی اولدیغی یردن چكیلدی ، جنازه أسكی حصیره صاریلدی ، قادینك معاونتیله یوكله‌تیلوب سمره باغلاندی . هرشی سكونت ایچنده جریان ایدییور گیبی ایكن ، مركب آكیرمازمی ؟ أساساً متجسس بربر اویقوسی خفیف ، شیطان گیبی برحریف ایدی . عادتا اویوركن بر گوزیله بر قولاغنی اویانیق براقییور ، دینیله‌بیلیردی . مركبك آكیرمه‌سی ایله بربرك پنجره‌یه قوشمه‌سی بر اولدی . گیجه یاریسنده ، سقانك ویرجادی گیبی طانیلان قاریسنك تلاشلی تلاشلی ، آغیر سسله قونوشمه‌لری ، حصیره صاریلمش جسیم برشیئك أشگه یوكله‌تیلوب قاچیریلماسی قورناز وبدخواه حریفك بوتون شبهه‌لرینی اویاندیرمغه كفایت ایتمشدی . ایچندن :

— یا ، اویله‌می ؟ حریفی ئولدوردیكز ، مالنی چالدیكز شیمدی‌ده نعشنی یوق ایدییورسكز ! یارین گوروشورز .

خواجهٔ دانا

طاغلر چوجوغی — طبیعی كشّاف

— ١ —

رضوان «اخی چلبی»نك بالقانلری ایچه‌ریسنده صاری تپه‌لر آراسنده‌كی طاربر وادی‌یه صیغینمش گبی كوینك ، اون دورت اون بش یاشلرنده بر چوجوغیدر . گچن سنه تشرین ثانینك صوك گونلرندن بری ایدی ؛ هر گون گبی گیجه نوبتنی بكله‌مش اولان باباسنی اویاندیرمادن ، قالقمش ، كوپكی « فندق » ایله برابر ، داوارلری آلارق بالقانه چیقمش ایدی . دگنگی ، بیچاغی ، ـ وبر زماندن به‌ری اونلر قادار مهم بر سلاح مدافعه تشكیل ایده‌ن ـ بر بولغار قالپاغی یاننده ایدی .

قومیته‌جیلر ، بولغار عسكرلری بر آیی متجاوز زماندن به‌ری بوتون گوملجنه سانجاغنی ظلملریله جنایتلریله ، اشكنجه‌لریله تیتره‌تمكده ، قان آغلاتمقده دوام ایدییورلردی . یالكز بالقانلرك بعض مستثنا موقعلرنده‌كی بویوك مسلمان كویلرینه هنوز وارمغه جسارت ایتمیورلردی ، چونكه أهالینك باشدن باشه سلاحلی اولدیغنی وكندیلرینی قولای قولای تسلیم ایتمه‌یه‌جگنی بیلیورلردی ، ایشته رضوانك یاشادیغی «ن . . .» كویی‌ده اوایچرلرینه گیریلمه‌سی چتین موقعلردن بری ایدی . ایكی یوزدن فضله خانه‌سی اولان بو كویدن آلتی یوز توفك چیقارمق ممكن ایدی . گیجه‌لری و داوارلری اوتلامغه گوتوردكلری زمان كویلولرله چوجوقلری تتیك بولونمغه ، آنی بر باصقینه اوغرامامق ایچین نوبت بكله‌مگه ، متیقظ ، دائمی بر استكشاف ایله مشغول اولمغه ، بولغارلری ایجابنده آلداتمق ایچین حیله‌لر دوشونمگه مجبور قالیوردی .

داوارلری گوتمگه گیده‌نلر كویدن اوچ دورت ساعتلق مسافه‌لره قادار آیرلدقلری ایچین أك مشكل وظیفه اونلره دوشییوردی . رضوان كویك أك اویانیق چوجوقلرندن ایدی ؛ هر كسك اوكا أمنیتی واردی : اوزاقدن پك أیی گورور ، یورولمقسزین وغایت سرعتله چوق یول یورور ، بولغارجه‌یی پك أیی سویله‌ر ، ذكاسی ، قورنازلغی‌ده فوق العاده ایدی . بویی لوندانه سرپمش ، اوموزلری گنیش گلیشمش ، غایت چه‌ویك بر گنج ایدی . یانیق وآز مدوّر چهره‌سنه ایكی معصوم قیرگوز لطیف برشعشعه ویرییوردی .

ایسته‌دیكی مرعایه واردقلری زمان گونش أپیجه یوكسلمش ، صباحك آیازینی كسمگه باشلامشدی بوراسی «ن . . .» مسلمان كوییله آلتی ساعت مسافه‌ده كائن «ل . . .» بولغار كویی آراسنده بریردی . مرعا مكمل ایدی ، فقط تهلكه‌سی‌ده اوكا كوره ایدی . اوبرجهت آشیلماز بالقانلرله ، اورمانلرله محافظه‌لی اولدیغی ایچین قومیته‌جیلرك أك زیاده بوطرفدن گلملری محتملدی . رضواندن باشقا هیچ برگنج داوارلرینی اوطرفه كوتورمكه

جسارت ایتمه‌یوردی . او ، بر کون ، نفسنه تره‌دن کلدیکنی بیلمدیکی بر اعتماد ایله او طرفه دوغرو سوروبی گوتمشدی . ایرتسی کون قورقوبیله خاطرینه کلمه‌مشدی. داها صوکرالری تهلکه‌نك دائما کلدیکنی گوره‌گوره حاصل اولمش بر آلیشقانلقله هپ اومرعایه سوق ایده‌ردی .

فندق ، قویروغنی صاللایه‌رق رضوانك اطرافنده طولاشیوردی . چوجوق برکره داها دوارلری صایه‌رق وهپسنك تمام اولدیغنی کوردکدن صوکرا اوزاقلری کوزتله‌مکه أك زیاده مساعده ایده‌ن تپه‌یه قادار اوزاندی . اوراسی « اونك تپه‌سی » ایدی . تا اوست طرفنده بر قوجا چالیلق ، فوندلق واردی ؛ بوراده ، باغچی بچاغیله رضوان کندیسنه کونشدن محافظه‌یه کافی قویتوبریر، یاپمش ایدی. اونك آلتنه‌اوطوری. طغارجغندن بر آز سیاه أکمك ، بر آز پنیر چیقاردی، بیمکه قویولدی. آراصیرا قولوبه‌سنك مازغال یاپرقلرینی آکدیران دلیکلرندن اطرافی ترصد ایتمکدن .. خالی قالمایوردی .

آزصوکرا اوزاقده برقارالنی گوریبیوردی. فندقده خاولامغه باشلامشدی .«ل . . .»بولغار کوپی استقامتندن آلتی کشی کلیبوردی . بونلر قومیته‌جی اولمسه بیله محقق بولغار ایدی. رضوان تلاش ایتمه‌دی بوانسانلرك طهوری کندیسنه اوتمدن بری ذهننده تاصارلامش اولدیغی پلاندن خارج گورونمه‌یوردی. کوپکی صوصدوردی سرپوشی چیقاردی، بولغار قالپاغنی گیدی ، قهوه آلتیسنه عینی صؤوق قانلیلقله دوام ایتدی ...

* * *

گلنلر آلتی کیشی ایدی؛ هپسی مسلح ایدی. بعضیلرینك باشنده قومیته‌جی قالپاغی‌ده واردی. آرتیق أیدن أیی یه‌یاقلاشمشلر، سوری‌یی‌ده بالطبع کورمشلردی ، فقط چوبانی تا یانینه صوقولمادن کشف ایده‌مه‌مشلردی .

رضوان او قادار تلاشسز ایدی که قومیته‌جیلر هیچ بر شبهه‌یه دوشمه‌مشدی ، اسمنی صورمقله اکتفا ایتمشلردی ، رضوان‌ده :

— واسیلوفك اوغلی نیقو، دیه‌جواب ویردی.

قومیته‌جیلر چوجوقدن سودایسته‌دیلر. اوده قالقدی، قباغنده‌کی صوبی دوکدی، بر قاچ قویون صاغارق قباغی طولدوردی ، بولغارلره ویردی. برقاچنك یره‌چوکه‌سندن بر آزیوغون اولدقلری، اوزاق یردن کلدکلری آکلاشیلیوردی قونوشمه‌لرنده دوام ایتمکه برابر هر برینه آیری. آیری چوجوغك اوزاتدیغی قاباقدن قانه‌قانه سود ایچمشلردی .

رضوان بر کناره چکیله‌رك اوطه‌وردی ، سس چیقارامایور، فقط مکالمه‌یی تنقیصه چالیشیوردی بر چاریك قادار صوکرا قومیته‌جیلر چوجوغه تك بر سوز سویله‌مکسزین آیریلوب اوزاقلاشدیلر.

رضوان أیجه‌سوز ایشیده‌بیلمش دی؛ جمله‌سندن حریفلرك فنا نیتلرینی استخراج ایدبیوردی : بونلر یاباغچی ایدی. ایکی کون أول «ل . . . »کوینه کلمش اورا بولغارلرندن «ق . . . » کوینك أهمیتی حقنده معلومات آلمشدی. شیمدی مقصدلری کویه صوقولمق، هر طرفی أیجه ترصد ایتمك ایدی گیجه‌لین آیانسزین «ل...» کوینده قالان آرقاداشلریله برابر «ق. . .»کوینی باصه‌جقلر، هر یرده اولدیغی گبی ، قتل عامله ، شناعتله قویولاجقلردی .

رضوانك آرتیق أگلنه‌جك زمانی یوقدی. حیدودلر بولك اوجنده گوزدن نهان اولنجه‌اوده

فندیغنی چاغیردی، داوارلرینی سورمگه باشلادی .

کوپك بووقتسز یولجیلقدن متحیر، گیدوب گلیور، صیچرایور، قویونلره أفندیسنك آرزو ایتدیگی استقامتی کوستریبیوردی .

حیدودلرك طوتدیغی یول رضوانك ایشنی مشکللشدیریوردی : چونکه کلمش اولدیغی بولدن دونمش اولسنه اونلره راست کلمك ، شبهه‌لرینی جلب ایتمك محقق ایدی . ایسته‌ر ایسته‌مز صاغ طرفده‌کی باریلری طولاشه‌جق ، دره‌یی گچه‌جك ایدی. دره‌نك کوپریسی ایسه‌پك اوزاقده قالدیغندن دره‌نك برگچید محلنی آرامنی ترجیح ایتمشدی .

دره‌نك باشنه گلدیگی زمان نوگله گچمشدی. اوگونده ، بر آقشام أول یاغان یاغمورلردن دره قاباره‌مش ، قاینایه قاینایه آقیوردی . أك گنیش یرینی آرادی، آیاقلرینی چیپلاتدی، پاچالرینی صیغادی ، کوسه‌منی طوتدی ، دره‌نك اورتاسنه قادار یوز دوردی. فقط کندیسی ایچین داها زیاده ایله‌رله‌مك ممکن ده گلدی: دره چوق درین ایدی حیوانی کندی کندینه براقدی ، اوده بر أمره اطاعت ایدییورمش گبی یوزه‌رك گچدی . کو - سه‌مه‌نك گچدیگنی گوره‌ن سورو کاملاً دره‌یه آتیلمش، یوزمگه باشلامشدی ؛ فندقده تعقیب ایدییوردی .

رضوان کناره دوندی، پوطورینی چیقاردی، باشنه صاردی . کوملگیله جامه‌دانی‌ده بوصاریغنه علاوه ایتدی . قوبورلق بلنده قالدی ، صو قاباغنی‌ده بوشالتدقدن وأیجه طیقادقدن صوکرا کمرینك بر طرفنه باغلادی . برألنه چاریقلرینی، بر ألنه دگنگنی آلارق دره‌یه گیردی .

احتیاطله ایله‌رله‌یوردی . نهایت آیاق طوتدورمق ممکن اولمایان درین بر محله گلنجه صؤوق صویك اوزرینه یوزی قویون یاتدی ، یوزه‌رك اوبرطرفه گچدی .

بردقیقه ظرفنده تکرار گیینمش ، سوروبی سورمگه قویولمش بولونیوردی . یاریم ساعت صوکرا اولدقجه واسع بر سازلق وفوندالق ، یوروییشنی گوجلشدیریوردی . رضوان باغجی بچاغیله ، أك چتین یرلرده کندیسنه چابوجاق بر یر آچیوردی . کوپکله قویونلر بیك مشکلات ایله یوللرنده دوام ایدییورلردی . دیکنله نمکسزین آنجاق ایکندی اوستی کویه گله‌بیلمشدی .

آرتیق کوی‌ده قورتولمشدی !!..

ج . ج

کوزلکلی بابانك معرفتی

- ۳ -

بریاز گونی بینه بویوك پدرله، محترم دوستمز گوزلکلی بابانك زیارتنه گیتمشدك. هواصیجاقدی. « تجربه‌لر » اوطه‌سنده انسان بونالیوردی . یاز قیش ، « صؤوق آلمامق ایچین » ، جبه‌سنه بورونمش طوران گوزلکلی بابانك بیله آلتندن تر دانه‌لری ترشح ایدیوردی . بونی گورنجه معتاد ممنونیتی ومستهزی تبسمیله :

— شوصیجاق هواده سزه بر آز سرینلك ویره‌یم ، دیدی ، (صوکرا بکا دونه‌رك) کوچوك ! سن ، نار شروبی ألبته عادی صودن داها أیی سه‌وه‌رسك ده‌کلی؟

صوله دوندی ، رافدن نارشروبی رنکنده برمایع ایله طولو برصراخی آلدی ، بکاده بر بارداق گوستردی . آز یوکسکدن صراخینك رنکلی مایعنی بوبارداغه بوشالتمغه باشلادی ،

7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
0 40 100 40 5 95 Druckkontrast 100 40 100 40 100 40 100 40 Graubalance 50/40/40 100 70 40 100 70 40

طاغلر چوچوغی — طبیعی کشاف

— ٢ —

رضوانك گنیردیکی خبر یاریم‌ساعت ایچنده بوتون کویه یاییلمش ایدی :

— بوآقشام قومیته‌جیلر کوبی باصاجق! وبوتلاش ایله بویوك برمدافعه حاضرلغی باشلادی. برطرفدن کویك جوارنده داوارگونمکه چیقانلره خبرلر صالیندی. دیگر طرفدن کویك گوجلی أرککلری سلاحلرینی آلیپور ، فشنکلرینی قوشانیور. جامع حولیسنه گلوب طوپلانیوردی.

قومیته‌جیلرك گلمه‌سنه مساعد یالکز اوچ بوغاز واردی . بونلر کویدن برز چیرمك ، بیرمی دقیقه‌لق مسافه‌لرده ایدی. أگر قوتلی وأك آبی مسلح گنجلر بواوچ بوغازی طوتمغه گیده‌جك . اورته یاشایانلره اختیارلر ایسه قادین وچوجوقلری محافظه ایچین کویده قالاجقدی.

اون دورت اون بش یاشلرنده‌کی چوجوقلردن اون ایکی کیشی سچیلدی ، اوچر اوچر مختلف استقامتلره گوندریلدی . اونلر چالیلر آرقاسنده صاقلانارق ، سورو-نه‌رك بوغازلرك ایله‌ریسنی استکشافه چیقاجقلردی. هراوچ چوجوغه ، بویوکلردن بری اونباشیلق ایدیوردی . رضوان‌ده ایشته بوکشافلر طاقمی ایچنده ایدی .

کوچوك کشافلرك وظیفه‌سی پك مهم ایدی: قومیته-جیلری هرکیم گوروزسه کندینی یاقالاتمادن گیری دونه‌جك ، أگر یاقین قره‌قوله خبر ویره‌جك ایدی. شایدیاقالاندیغی گوره‌جك‌اولورسه ؛ دودوگنی شدتله ئوتدوره‌جك ، کندینی فدا ایده‌جك ، فقط کوینی ، آتشه‌سنی ، همشیره‌سنی ، وطنینی وطنداشلرینی قورتاراجق ایدی!

رضوان اورتالق قارادیرکن حاکم برتپه‌یه ، چالیلر آراسنده کندیسنه مکمل برترصد یری حاضرلامش ، اورادن برسنجاب اویانقلغیله أطراق گوزتله‌یوردی . بش آلتی گونلك آی أونك کسکین گوزلریچین کافی برضیا نشرایدیوردی. بلنده‌کی طبانجه ایله یچاق اوکا خارق‌العاده برجسارت ویریوردی .

برساعتدن بهری بکلدیگی حالده اورتالقده هیچ برحرکت، هیچ برعلامت ظهور ایتمه‌مشدی. اوزاقده قورولغك ایچنده بر « قوقو » آیچی ، مأتم أنکیزسسلریله آراصیرا گیجه‌نك سکوتی اخلال ایدیوردی. فیندیق ، رضوانك کوپکی ، برآز اوته‌ده ، یره سینمش ، بوغوق

ابراهیم آغانك حولیسنده ... بدبخت برمسلمك قارنی دشمك اوزره ...

سسلر چیقاریپور ، متادیاً قوپروغنی صالایوردی :

— اوصلو ، اوصلو ، طور ، فیندیق !

کوپك گیندیکه داها بویوك بر تلاش آثاری گوستریوردی. رضوان کوپگك ترصد ایتدیگی طرفه گوزلرینی دیکدی ، برشی فرق ایده‌مه‌دی . بونکله برابر فیندیق صول طرفده‌کی چالیلقدن گوزلرینی آیرمایور ، بولوندیغی یرده اوزانیور ، آیاقلریله طوپراغی أشه‌لیور ، بوغوق بوغوق خومورداتیور ، قوپروغنی داها صیق صالایوردی ... نهایت تك بر طبانجه پاطلادی ، تیز بردودوك سسی هوایی شدتله تیترتدی... دیمك که‌دشمن باصمشدی ، هم‌ده کشافلردن بری ، بر قارده‌ش تهلکه‌ده قالمشدی . رضوان‌ده دودوگنی ئوتدوردی وهمان قورشونك پاتلادیغی طرفه سگیرتدی. کوپکلر هرطرفدن حاولامغه باشلامشدی.

... قومیته‌جیلر ، آگلاشیلان ، کویك هرطرفندن ایشیتدکلری سلاح سسلری ، کوپك حاولامه‌لریله قورقمش ، قوردقلری باصقیندن واز گچمشدی . هله کشف ایچین گوندردکلری آرقه‌داشلرینك عودت ایتمه‌دیگنی گورونجه جسارتلری داها زیاده قیریلشدی . بونکله برابر کویلیلر هیجاندن قورتولامیور ، دائما بکلیوردی. اوزمان کوچوك رضوان بر ساعت ئوتمه‌دمکی « م . . . » کوینی خاطرینه گتیردی! تلاش ایله اونلره خبروبرمه‌مشلردی ، قومیته‌جیلر ، هیچ شبهه‌سز ، « ق... » کوینك تپك اوستنده بولوندیغنی گورونجه « م... » کوینه گیتمش ، أهالیسنی خبرسیزجه یاقالایارق ایسته‌دکلری گیبی طوغرامغه قویواشدی .

« م . . . » کوینی آنجاق بیرمی ، بیرمی بش خانه‌دن مرکبدی. « ق... » کوینك أهمیتی بورانك مسلمانلرینه‌ده جسارت ویرمش ، برلرینی ترك ایتدیرمه‌مشدی . فقط ایشته بوآقشام بچاره‌لر اونودولمش وکیمسیلیر ، شوآنده ، نه‌گیبی فجایعه قربان (قوربان) اولمش بولونیوردی .

ذکی چوچوغك بو أندیشه‌سنه بویوکلرده اشتراك ایتمکده گجیکمه‌دی . همان قوتلی بر مفرزه آیریلارق « م... » لیلرك امدادینه قوشدی. رضوان‌ده برابردی...

کویه یاقلاشدقلری زمان ایشیتدکلری سلاح‌سسلری وگوردکلری آله‌لر بوتون قورقولرینك حقسز اولمادیغنه دلالت ایدیوردی . خائن بولغارلر ، مردجه کندیلرینی مدافعه‌یه حاضر انسانلردن قورقارق قاچمش ، بی‌خبرانه اویقویه طالمش برطاقم بیچاره‌لره وحشیانه تعرض ایتمشدی .

« ق... » لیلر کویك طپه‌سنده برآز طوره‌رق نره‌دن گیره‌جکلرینی استشاره ایله قرارلاشدیردیلر . رضوان یوکسك بر طامه طیرمانارق اورادن اطرافی ترصد ایتدی . کویك أك بویوك زنگینی ابراهیم آغانك حولیسنده واوجوارده بویوك برعربه گور-مشدی . کویك اوبرجهتی ایسه کاملاً یانیور ، آتش جامعه‌سرایت ایدیوردی. داهازیاده طورمغه گلمزدی..

... « ق... » لیلر ابراهیم آغانك حولیسنه یتیشدیگی زمان رضوان ، بدبخت بر مسلمانك قارنی سونگو ایله دشمك اوزره توفگنی قالدیران بر قومیته‌جینی گوردی. قارشیدن ، اون آدیمدن طبانجه‌سنی بوشالتدی ، ملعون حریفك جانی جهنم زبانیلرینه تسلیم ایتدیردی...

ج . ج .

بوغازلری طوتانلر هوایه سلاحلرینی بوشالتیوردی . اورتالق بر محاربه میدانی حالنی آلدی . رضوان یتیشدیگی زمان ایزباندود گیبی بر حریفك کوچوك کشافله بوغازبوغازه طوتوشمش اولدیغنی گوردی :

— گوره‌یم سنی ، فیندیق !

کوپك برقاچ صیچرامه‌ایله ایکی مبارزك اورتاسنه آتیلمش ، بولداری باجاغندن ایصیرمشدی. رضوان‌ده برأنده طبانجه ، برأنده بیچاق قوشیوردی . آتش ایتمه بولغار قادار آرقداشنی ئولدورمه‌سی‌ده محتملدی ، بولغار ، فیندیغك ایصیرمه‌سندن دویدیغی آجینك تأثیریله چوچوغنی قوپوره‌رك ایرکیلدی . کوچوك کشاف غایت چه‌ویك طاورانارق بوغازندن یاقالادی ؛ رضوان‌ده اوآنده یتیشه‌رك ، بوتون قوتیله بیچاغنی بولغارك گوگسنه صاپلادی ...

طاغلر چوجوغی — طبیعی کشاف

— ٣ —

«م . .» کوینده مظالم بوتون فجاعتلریله حکم سوریوردی . امداده یتیشه‌نلرله برابر ابراهیم آغانڭ حولیسنه گیرن رضوان مدهش منظره‌لر قارشیسنده قالدی . یاوروسنی قولندن طوتوب قاچمغه تشبث ایدن عاجز قادینلر، ناموسنی مدافعه ایچین بیچاغه.. سونگویه طیرناغیله ، دیشیله مقابله‌یه آتیلان گنج قیزلر ، دیجیك آلتنده ایکله‌ین اختیارلر ، بوغازلانمش دلیقانلیلر ...

جانوارلر اومولمایه‌جق قادارچوق ایدیلر: آدیم باشنده برینه تصادف اولونیوردی . مسلمانلرڭ بوییلدیریمه بکزه‌ین ورودینی گوردکلری گیبی کندیلرینی مدافعه‌یه أڭ زیاده ألویریشلی موقعلره، دیوار آرقالرینه ، اوطه‌لره آتیلدیلر ، اورادن ، پنجره‌لردن ، قاپیلردن سلاحلرینی بوشالتیورلردی. قانلی مصادمه باشلامشدی. هر طرفدن آتش یاغیور ، قان فیشقیریوردی .

رضوان ، ابراهیم آغانڭ حولیسنه گیرن آرقاداشلرینڭ بربرر شهید دوشدیگنی، آزالدیغنی، موقعڭ فنالاشدیغنی گورونجه سپر آلدیغی بر آرابه تکرلگنڭ آرقاسندن چیقه‌رق باشقا طرفلره سگیرتمش اولان دیگر مسلمانلره خبر ویرمك ایچین حولیدن طیشاری چیقدی . جامعڭ ئوکنده سکیز اون کیشیدن مرکب برمفرزه‌یه راست گلدی؛ بونلر جامعی یاقان اوچ بولغاری یاقالامشلر ، أللرینی آرقالرینه باغلامقله اوغراشیورلردی . حدتلرندن : «خبیثلر ، قورشونه ، قورشونه !» دییه یاغیریورلردی . رضوان آز کلمه ایله ابراهیم آغانڭ حولیسنده حکم سورن بوغوشمه‌یی خبرویردی واونلری اورایه قوشمغه دعوت ایتدی . اسیر بولغارلری رضوانله دیگر ایکی گنجه براقدیلر ، قارده‌شلری قورتارمغه قوشدیلر .

رضوانڭ ایکی آرقاداشی علی ایله «مه‌مو» : «آلچاقلرڭ قافاسنی کسه‌لم !» دییورلر وبیچاقلرینی چیقاره‌رق اوستلرینه واریورلردی . فقط رضوان مانع اولدی : «خبیثلرڭ أڭ کوچوك جزاسی شبهه‌سز گبرتمك اولوردی، دیدی، آماشیمدی أسیریمز بولونیورلر. باشلرینی کسمك اولماز . اونلری بر طرفه طیقالم ، قاپایه‌لم . أڭ صوڭرا ، بویوکلر نه لازمسه اونی یاپسینلر. البته محاکمه ایده‌رلر ، جزالرینی ویریرلر.»

علی ایله (مه‌مو) ایسته‌مه‌یه‌رك بیچاقلرینی قینلرینه صوقدیلر ، بر ایکی تکمه ایله بولغارلری اوراده‌کی برصامانلغه قاقدیلر، قاپی‌یی باغلایوب اونلرده ابراهیم آغانڭ حولیسنه سگیرتدیلر .

مصادمه أڭ قانلی دوره‌سنه گیرمشدی. پنجره‌لردن ، دیوار آرقاسندن قافاسنی چیقاران بولغار قورشونی ییور، یره سریلیوردی. آرتیق قابوغندن بورنی گوسترمکه جسارت ایده‌مه‌ین کیرپیلر گیبی بوزولمش ، چکیلمش ایدیلر . ایچریدن حالا سلاح آتیورلر ایدیسه‌ده نشان آلمغه امکان بولمادقلرندن قورشون هوایه گیدیوردی. بوایلك موفقیت اوزرینه مسلمانلر قاپیلره آتیلمشلر ، هر ایکیسنی بر حمله‌ده سوکوب چیقارمشلر ، ایچری گیرمشلردی. شیمدی، أوڭ ایچنده هپ سونگولر طاقیلمش ویا بیچاقلر چکیلمش ایدی . یالکز طبانجه‌سی اولانلر ایسه سلاحلرینی تتیکده طوتیورلردی. طاشلقده آلتی بولغار واردی ؛ أوڭ هر دورلو أشیاسنی ییغمشلر، برطابیه وجوده گتیرمشلر، آرقه‌سنه گچوب سپر آلمشلردی؛ بردن سلاحلرینی بوشالتدیلر.. ایکی کیشی شهید دوشدی ،

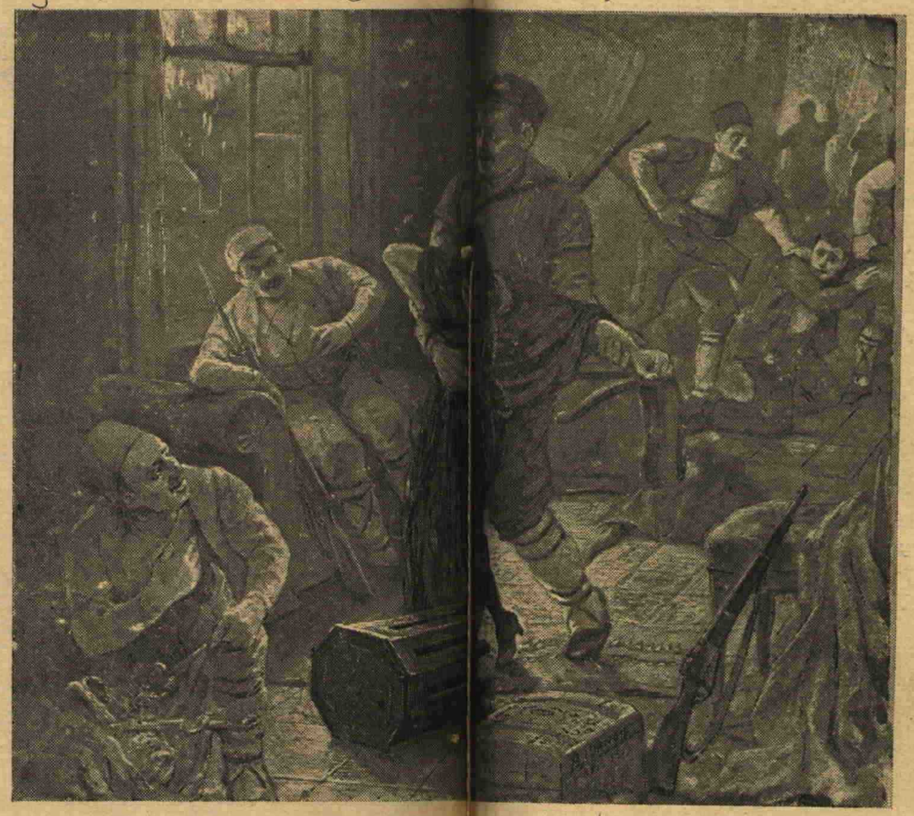

فقط ایلك حمله‌ده هر بولغارڭ وجودینه ایکی اوچ سونگو ، بیچاق صاپلانمشدی :

— «گبرڭ ملعونلر ! گبرڭ خبیثلر !»

مسلمانلرڭ قطعی موفقیتنی اعلان ایدن بومسرت وانتقام آوازه‌لری یوقاریده ئولوم خلجانلری ایچریسنده‌کی قادینلره غیرت ویردی. مردیوه‌نلره قوشه‌رق، آچیق صاچیق طاشلغه آتیلدیلر :

— آه، بوملعونلردن چکدکاریمز دییورلردی. فقط برچیقکزده گورکز . برده شو أللریمزه ، شو پارماقلریمزه ، گوگسمزدن آقان قانلره باقکز .

هنوز اون سکیز ییرمی یاشلرنده، صاری صاچلی ، چاقیر گوزلی ، گوزل بر تورك قیزی النی اوزاتدی ، گوگسنی آچدی. ایکی پارماغی کسیلمش، صاغ سینه‌سنده ایسه درین برجرحه آچیلمش ایدی؛ ملعونلر یوزوکارینی آلمق ایچین ؛ أولا زورلامشلر، صوڭرا چیقمادیغنی گورونجه پارماقلرینی کسمشلردی. آغوش بهیمیتلرینه گیرمگه راضی اولمادیغی ایچین‌ده او گوزه‌ل وجودڭ أڭ نازك عضولرینی کسمکدن چکینمه‌مشلردی . مسلمانلر ، متهور :

— آه، جانوارلر ، جانوارلر! دییورلر ، توفك دیجیکلریله‌ده ییلان أزه‌رگیبی مردار قافالرینی خردوخاش ایدیورلردی. گوزه‌ل صاری صاچلی قیز ، لاشه ییغینی ایچنه باقه‌رق ، برآز اول پارماقلرینی گسن ، باغریه‌نه خنجر صاپلایان وحشی‌یی گوردی ، ایرکیلدی وداها زیاده طایانه‌مایه‌رق بایلدی دوشدی. رضوان چویکلکله قیزی قالدیرمغه قوشدی ، آرقه‌داشلری صو آرادی وبش دقیقه‌نڭ ایچنده آییلتمغه ، چارشاف پارچه‌لریله یاره‌لرینی صارمغه موفق اولدیلر.

دیگر قادینلرده اوندن داها أیی برحالده دگلدی . کیمنڭ پارماغنی کسمشلر ، کیمنڭ گوزینی اویمشلر ، کیمنڭ قولاغنی قوپاروب کوپه‌سنی آلمشلردی. مسلمانلر یتیشدیگی زمان، هپسنی یا تسلیم اولمق ویا دیری دیری یاقیلمق آراسنده مخیر براقمشلر، یاریم ساعتلق بر مهلت ویرمشلردی . مهلت هنوز بیتمش، مرد تورك قادینلری ئولومی ترجیح ایتدکلرینی سویله‌مش اولدیغی ایچین جانوارلر قودورمش ، اوستلرینه آتیلمشدی . ایلك قورشونلر اوزرینه اونلری براقوب جانلرینی قورتارمق تلاشنه دوشمشلردی.

اوراده‌کی مفرزه‌نڭ قوماندانی ، اختیار حسن اوباشی ، رضوان ایله ایکی گنج آرقه‌داشنی قادینلرڭ یاننده براقدی ، کندیسی ودیگر بویوکلر أحوالڭ نه مرکزده اولدیغنی گورمك ایچین، کویڭ دیگر سوقاقلرینه قوشدی .

رضوان قادینلره تسلی ویریور :

— مراق ایتمه‌ییکز، همشیره‌لر آرتق قورتولدیکز دییوردی. صوڭرا آرقه‌داشلریله گوروشه‌رك اونلری کندی کویلرینه نقل ایتمك وحیوان تدارك ایتمك ایچین تدبیر دوشونمگه باشلادیلر.

سکیز قادین واردی؛ بونلردن اوچی فناحالده یاره‌لی ایدی؛ یورومه‌لری ممکن دگلدی. گنج قادینلردن برقاچنڭ باشقا برطرفه گوتورولدیگنی‌ده بونلردن ئوگره‌ندیلر.

صاری صاچلی قیز هونگور هونگور آغلایور: «آه، آناجغم، آه، آناجغم !» دییه ایکله‌یوردی .

چوجوقلر صوردیلر: — آناکزه نه اولدی همشیره؟

— آناجغمی صامانلقده یاقمغه گوتوردیلر ! بابامی‌ده سونگو ایله اوردیلر !

رضوان داها زیاده طوره‌مادی :

— بن مه‌مو ایله حیوان آرامغه گیده‌لم ، سن‌ده بوراده قادینلرله برابر قال ، علی ؛ دیدی وآرقه‌داشیله چیقدی گیتدی .

ج . ج

طاغلر چوجوغی — طبیعی کشّاف

— ٤ —

«رضوان» ایله «مه‌مو» ، ئولولر ، مجروحلر ، جان چکیشه‌نلر اوزرندن آتلایه‌رق ابراهیم آغانڭ خانه‌سنی .. او صحنهٔ فجایعی ترك ایدوب سوقاغه چیقدیغی زمان شفق سوکمگه باشلامشدی؛ قمر ایسه حالا بوتون مدوریتیله انوارفشان اولمقده بر دوام اولیور ؛ یاواش یاواش افقڭ غربنه دوغرو افول ایدییوردی. رطوبتلی بر آیاز ایکی گنجڭ یورغونلقدن حرارتِ ایچنده یانان وجودلرینه ، یوزلرینه خفیف بر سرینلك سرپدی ، قوتلرینی بر آز تازه‌له‌دی ، اویقوسزلقدن بایغینلق درجه‌سنه گلن گوز قاپاقلرینی حرکته گتیرمکه امکان ویردی. بوڭا پك محتاج ایدیلر. هله رضوان ییرمی ساعتدن به‌ری آیاقده ، فعالیتده ایدی . بایرلر . . درەلر آشمش ، چالیلر . . فونده‌لقلر کسمش . مدافعه حاضرلقلرینه .. جبخانه نقلیاتنه قوشمش، استکشاف ایچون أڭ ایله‌ری قاراقوللره گوندریلمش ، أڭ شدتلی مصادمه‌لره گیریشمش، قورشون آتمش، آتش ایچنده قالمش ایدی. هرگون مشقتلی یورویشلره ، آجلغه ، صوسزلغه آلیشقین اولان بوطاغ چوجوغی‌ده برانسان یاوروسی ایدی. اونڭ‌ده قوتلری ایچون برحد واردی وایشته یاواش یاواش بوحده واصل اولیوردی . . حال بوکه گیریده قالان وظیفه‌لر غایت جسیم ایدی: «م..» کوینڭ تخلیصی ایچون قوشولمش ایکن، هیهات، اونی آتشلر، آله‌ولر ایچنده بولمشلردی؛ أهالیسی ، أرکك قادین . . کنج اختیار قتل عام ایدیلمش ، حقارت گورمه‌مش ،. بیچاق ویا قورشون یاره‌سی آلمامش همان کیمسه قالمامشدی. اورتاده‌ییغین ییغین خرابه‌لر؛ کومه کومه کوللر، مجروح وجودلر؛ قانلی یاره‌لر، أبدیاً آغلامغه محکوم گوزلر، صیزلامغه متروك قلبلر، أنیندار سسلر، نالان سینه‌لر قالمشدی..

بوتون بوألواح فجیعه‌نڭ عامل شیطانیلری، قارا زبانیلری ایسه هنوز تمامیله أله گچیرلمش ده‌گلدی . کویڭ شوراسندن ، بوراسندن حالا تك توك توفك صدالری یوکسه‌لیور ، یانغین حالا تهورلی صولتلر گوستره‌رك کرسته نامنه آرته قالان هرشیئی آتشین دیللریله یالیور ، ییبوب بیتیریوردی ،

ایکی گنج: مغموم مغموم، عینی زمانده کندیلرینی هرتهلکه‌دن صاقینمغه، هرخائن تجاوزه قارشی مدافعه‌یه مهیا ، خراب کویڭ سوقاقلری آراسندن گچیور ، آخیرلری یوقلایور ، قادینلری نقله یارایه‌جق حیوان بولمغه.. واسطه‌تدارك ایتمگه چالیشیوردی. هرطرفده آتش ، هر طرفده ئولوم !

برآخیرڭ سوکوك قاپیسی آرقاسندن هیولائی بر شکل سیاه گوردیلر ، اونلره محترز نظرلرله باقیور ، گورونمگه جسارت ایتمه‌یوردی . گنجلر یاقلاشه‌رق أمنیت وتسلی ویره‌جك سوزلر سویله‌دیلر و «ق...» کویندن کندیلر ، قورتارمق ایچون گلمش اولدقلرینی آڭلاتدیلر . فقط بیچاره قادین ، بر دورلو ، قوای عقلیه‌سنی طویلایامایور ، احترازینی ترك ایتمه‌یوردی. دلیقانلیلرڭ تقربی اوزرینه یاره‌لی بر غزال صولتیله آخیرڭ ایچ طرفلرینه چکیلدی، فریادأنگیز برچیغلق قوپاردی .

اوهیولائی سیاه قادینڭ وجودی نه‌دن اویله سیم

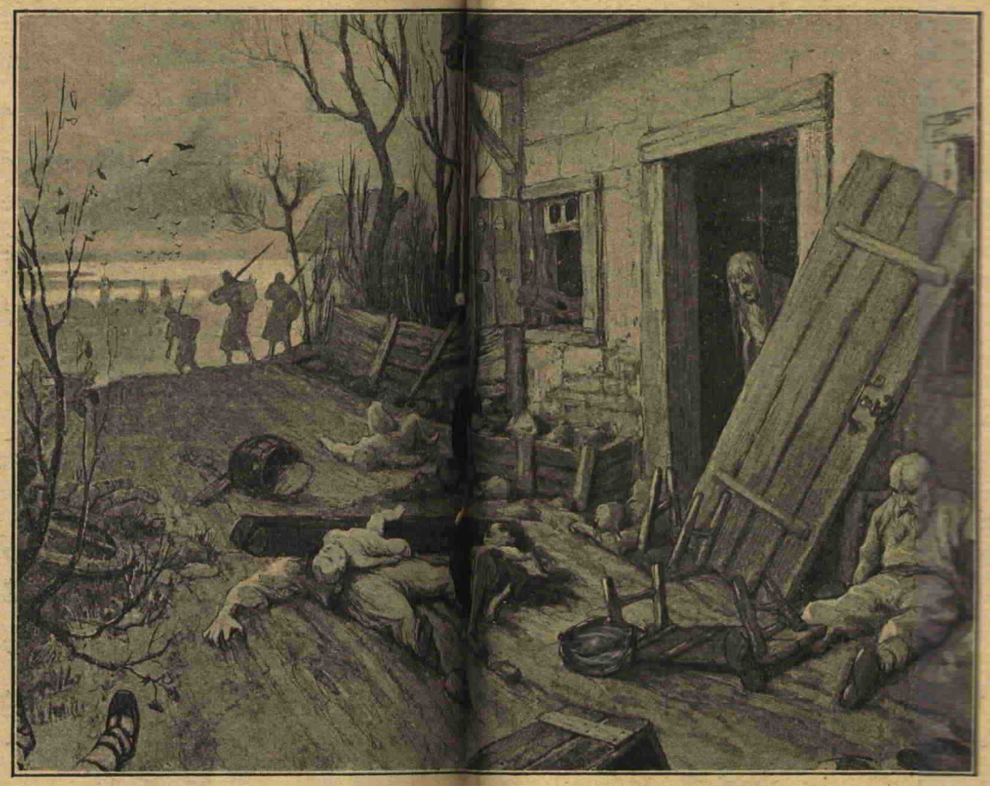

سیاه کسیلمش ایدی؟ عجبا بریانعین یرندن می، یوقسه مخصوص یاقلمق ایچون آتیلدقلری بر صامانلقدن می قورتولمشدی ؟ دلیقانلیلرڭ بوگیبی تحقیقات گچیره‌جك وقتلری یوقدی . برآزدن دونوب کندیسنی آرامق اوزره بدبخت قادینی آخیرده براقه‌رق حیوان تحریاتنده دوام ایتدیلر .

دیگر برآخیرده برچوق حیوان کشف ایتدیلر ایکی قاطیر ، برمرکب ، برده آت واردی. بونلردن باشقا برقاچ اینك وئوکوزده بولونیوردی. رضوان ایله مه‌مو حیوانلری چوزوب ابراهیم آغانڭ حولیسنه نقل ایتمك ایشنه گیریشدیلر . بونڭله مشغول ایکن، آیاقلری دیبندن براوفاق چوجوق آغلامه‌سی ایشیدیلمزمی؟ حیرتله او طرفه باقدیلر : برشی قیمیلدایوردی . . بو آلتی یدی آیلق برچوجوقدی . یاقلاشدقلری زمان معصومڭ بی‌روح بر جسد ، بی‌حس برسینه اوزرنده بولدندیغنی گوردیلر ! او جسد والده‌سنڭ نعشی ، او سینه والده‌سنڭ گوگسی ایدی !

چوجوغی قالدیردیلر، همان صوصدی. حیوانلرله برابر ونی‌ده ابراهیم آغانڭ خانه‌سنه گوتوردیلر. قادینلر، بوتون بدهشلرینه رغماً یاوروجغی طانیمقده گجیکمه‌دی، حتی اوراده‌کیلردن برینڭ آزچوق اقرباسندن اولدیغی‌ده آڭلاشیلدی. أساساً أمزیکلی اولان بوگنج قادین ، یاوروجغی سینه‌سنه باصدی وکندی یاوروسنڭ ، سکیز آیلق . . نور طوپی گیبی محمدجگنڭ‌ده شیمدی کیم بیلیر نره‌ده ونه‌حالده اولدیغنی دوشونه‌رك گوزلرندن قانلی یاشلر آقدی .

رضوان ایله مه‌مو، بوتون قادینلری آرایوب وبوتون وسائط نقلیه‌یی حاضرلایوب ابراهیم آغانڭ خانه‌سنده طوپلامق ایچون تکرار آیریلدیلر .

برآز اول گچدکلری یردن تکرار گچدیلر وعینی آخیرك قاپیسنده اوهیولائی شکل سیاهی تکرار گوردیلر.. فقط استعجال ایتمگه مجبور اولدقلرندن یالکز : «قورقما ، والده ، بزمسلمانز...ق... کویندن ایز.» دییه‌رك گچوب گیتدیلر .

تعقیب ایتدکلری سوقاق کویڭ أڭ بویوك میدانلغنه چیقیوردی. اوزاقدن اوطرفدن بویوك براوغولتی، بوغوق سسلر، گورولتیلر گلیوردی . گنجلر اوراده نه‌لر اولوب گچدیگنی گورمك ایچون عادتا قوشیورلردی . میدانلغه چیقدقلری زمان اوراسی تام برآنا بابامنظره‌سنی ارائه ایدیوردی:

بویوك برصامانلغه أرکك قادین أللی آلتمش مسلمان طولدورولمش ، صوڭرا طوتوشدورولمش ایدی . او بیچاره‌لرڭ یاریسی کاملاً یانمش ، بویوك برقسمی‌ده طوتوشمش ، یالکز بش آلتی قادین ایله ایکی اوچ أرکك أڭ آرقه طرفه قاچه‌بیله‌رك هنوز آله‌ولرڭ تخریباتندن مصون قالمش ایدی که «ق..» کویلیلر یتیشمش، دیواری آرقه‌دن دله‌رك اونلری قورتارمشدی ...

آتشڭ ایچندن یاری کوموراولمش برطاقم جسدلر، محتضر بیچاره‌لرده چیقاریلمش‌دی ... هپسی میدانڭ برطرفنه سریلمش طوریوردی. فلاکتدن قورتوله بیلنلرده نه حالده ایدی، یارب ! اوزمان گنجلر آخیرده گوردکلری او هیولائی سیاهڭ‌ده مطلقا بویله بر عذاب شیطانیدن قورتولمش بدبخت برقادین اولدیغنه قطعیا حکم ایتدیلر .

تخلیص عملیاتنه دوام اولونیوردی، فقط آرتیق

صامانلقده تمامیله کول اولمغه محکوم برقاچ وجوددن باشقا برشی یوقدی: اووجودلرچیرادن، یاغلی آغاچلردن پترولی پاچاورالردن‌ده داهاسهولتله پارلایور، سماواتی أڭ مستکره قوقولر تشرایدن سیاه دومانلرله قاپلایوردی. بو متعفن قوقولردن اوراده دورمق امکان خارجنه چیقیوردی. هرکس برمجروحی، برمحترق صیرتلایه‌رق ابراهیم آغانڭ خانه‌سنه دوغرو یورودی.

رضوان‌ایله مه‌مو، اوراده راست گلدکلری دیگر اوچ آرقه‌داشلرینی‌ده آله‌رق حیوان آرامغه گیتدی. یارم ساعت صوکرا هرکس: تخلیصکارلر، تخلیص ایدیلهبیلنلر، صاغ یاقه‌لانان قرمیتهجیلر، مجروحلر، شهیدلر، حیوانلر ابراهیم آغانڭ حوالیسنده‌طوپلانمش ایدی؛ رضوان ایله مه‌مو، أڭ صوڭ، هیولای سیاهڭ صاقلی اولدیغی آخیره‌ده قوشمش اوزادن چیقارمش، بورایه گتیرمشدی ...

ج. ج.

تاریخ ادبیاتمزه دائر صحیفه‌لر

— ٢ —

یونس امره

سکیزنجی عصر هجریڭ امی وعشق تصوف ایله مجذوب بر تورك شاعریدر. لسانی غرب تورکجه‌سی اولمقله برابر عثمانلی لهجه‌سی‌ده گلدر.

«نحن اورثنا العلم من الحی لایموت» سرینه مظهر اولانلردن عد اولونمقده‌در، یعنی هیچ برکتاب اوقومادیغی حالده الوهیتی دوشونه‌رك واو زمانکی مشایخڭ خدمت ومصاحبتنده بولونارق اسرار خلقت وخالقیته وقوف پیدا ایتمك قناعتی قلبنده حاصل ایتمشدر. بیت آتی (٧٠٧) تاریخنده طریق تصوفه سلوك ایتدیکنه دلالت ایده‌ر:

تاریخ دخی یدی یوز یدی ایدی،
یونس جانی بویوله قودی ایدی.

شیمدیکی قسطمونی ولایتی داخلنده بولونان (بولی) شهرنده اقامت ایتمکده اولدیغی شعرا تذکره‌لرنده مذکوردر. او زمان اورالرده «قیزیل احمدلی» أمارتی موجود ایدی.

یونس امره (عاشق) عنوانی حائزدرکه عاشق‌بالله دیمکدر. بوعنوان أساساً عموم تصوف شاعرلرینه ویریلیردی.

عاشق یونس أوزان ایرانیه‌یی استعمال ایتمشدر. طرز نظمی، کاملاً پارماق حسابیله وأوزان ملیه اوزرینه‌در. معمافیه مثنویسی چوق دفعه رمل مسدس اولان (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) وزننه‌مطابق دوشمکده‌در. چوق دفعه قافیه‌جه‌ده ابتدائی برموفقیت ابراز ایده‌بیلمشدر.

بر غزل ایله مثنویسندن بر قاچ بیت نقل ایدیورز.

برغزلندن:

یولداش اولهلم ایکیمز گل دوسته گیده‌لم گل
حالداش اولهلم ایکیمز گل دوسته گیده‌لم گل

بو دنیایه قالمایه‌لم، فانیدر آلدانمایه‌لم
ایکیمز آیریلمایه‌لم گل دوسته گیده‌لم گل.
ئولوم خبری گلمه‌دن (گلمه‌دن) أجل یقامز آلمادن
عزرائیل جمله قیلمادن گل دوسته گیده‌لم گل.
گرچك عاشق گوره‌لم، حقڭ خبرین آله‌لم،
عاشق یونسی بوله‌لم، گل دوسته گیده‌لم گل.

مثنویسندن:

یا الهی گر سؤال ایتسه‌ڭ بکا
بودرر(١) آنده جوابم اوش (٢) سکا

بن بکا ظلم أیله‌دم، ایتدم گناه،
نه‌یله‌دم نه‌تدم سکا أی پادشاه؟

. . . . . .

قیل گبی کوپری یاپارسڭ گچ دیو
یاته‌غمگدن. سن سنی گل سچ دیو
قیل گبی کوپریدن آدمی گچر؟
یاطیانور، یا اوریلور، یا اوچر
قوللرڭ کوپری یاپارلر خیر ایچون
خیری اولدی کیم گچرلر سیر ایچون
پس گرك واسع ومحکم اوله اول
کیم گچنلر دیه‌لر اوش طوغری یول

. . . . . .

ترازو قوردڭ خیانت طارتمغه
قصد قلدڭ بنی اوده آتمغه
میزان آکا یاراشیر بقال اولا
یا قویومجی تاجر وعطار اولا
سن خبیرسڭ خود بیلیرسڭ حالمی
نه‌حاجت که طارتاسڭ أعمالمی

. . . . . .

سن تماشا قیلاسڭ خوش بن یانام
حاشا لله سندن أی رب‌الانام
بر آووج طوپراغه بونجه قیل وقال
نه‌گرکدر أی کریم ذوالجلال؟
چونکه دگمه‌دی یونسدن برزیان
سن بیلیرسڭ آشکاره ونهان.

لسان ملاحظه‌لری — (١) دورمق مصدرینڭ مضارعی اولدیغی ظن اولونه‌بیلیر. أسکیلرده هم (درر) هم‌ده (در) صورتنده محرردر.

آهنك تلفظه گوره حرکه‌لنیر. (٢) اوش، ایشته معناسنه قوللانیلمشدر. عاشق یونسده لهجه‌مزدن پك اوزاق دوشن تعبیرات چوق ده‌گلدر. اودورده بری بورسه، دیگری بولی جوارنده تشکل ایدن عثمانلی وقیزیل احمدلی حکومتلرینڭ لسانجه مقارنتلری‌ده آشکاردر. بنی‌سن خلق ایتدڭ! یونس امره‌نڭ بومثنویسی کاملاً جناب حقڭ مطلقا مؤمنلره مرحمت بویوروب اونلری جهنمده یاقمایه‌جغنی حکمت تصوفه مستنداً اثبات ایچون یازیلمش گیبی گورونییور.

ناجی صغیر

عملی امثله

وظیفهٔ وطنیه

انسانڭ غیره قارشی وظیفه‌سی

« بابالریمزی، قارده‌شلریمزی،
« آرقه‌داشلریمزی سه‌وه‌ریز؛ فقط
« وطن محبتی بوتون بوسه‌وگیلری اجمال
« ایده‌ر.
« وطن ایچین أولمك غالبیت قادار
« طاتلیدر. وطنه قیزمق جنایتدر.
« وطن موضوع بحث اولونجه
« بوتون خصومتلر زائل اولمالی،»
« بوتون محبتلر دورمالی؛ چونکه»
« شخص قالقار، وطنداشلق کلیر»
« نفاق، ملتلری گه‌میرمن. بر
«قورتدر.

عثمانه یاشا

تام اوتوز آلتی سنه أول ایدی،
اوزون دورلر؛ عثمانلی آواز جلادتیله
ایکیله‌ین شهید مقبری «بالقان»، قیزیل افقلره

غریب نامه (٧٣٠) تاریخنده ختام بولمشدر :
« بوکته بك ختمی اوش اولدی تمام
طوپطولو یوز داستان اولدی تمام
« یدی یوز اوتوز بیلنده مجد تك
سوزی ایردی ختمنه بوفکرتك »

غریب نامه‌دن :

گور کیم اول الله نه‌لر قیلمش درر .
قدرت ألدن نه‌لر گلمش درر .
دیله‌دی کیم کندینی بیلدیره
ملك یاراده مخلوق ایله طولدوره
. . . . . .
هر بر ایشی بر ایشه قیلدی سبب
اول سببدن قامویه اولدی شب
هیچ سببسز دنیاده ایش اولمادی .
هیچ نسبسز دنیایه خلق گلمه‌دی .

آب وآتش بادوخاك آد أیله‌دی
بونلری بو ملکه بنیاد أیله‌دی
هر بریسی بر ایشه قائم درر
بونرگله (١) بو جهان دائم درر
ایشبت ایدی هر بریسنك ایشنی نه
گورکه نیجه خشنو ایشلر ایشنه
بیرینندن تازه اولور دشت وباغ
بیتر (٢) آنك حاصلندن بال وباغ
بیریسی ملکه چراغ اولمش درر
آیده‌ندن بر دگوك طولمش درر
بیر یسی بر یوزینك فراشی در
هم سیلر هم سوپوزر هم آریدر
بیریسی محکوم (٣) اولوب طوتدی قرار
تاکه مخلوق سوره آنده روزکار (٤)
. . . . . .
دیدا اشنه وجوده گلمه‌یه
کیم بولردن (١) آنده موجود اولمایه

ایدی گل معنی ایله باق حاکمه
عاقل ایسه‌ك واقف احوالکه
نه عنایت قیلدی سکا اول حکیم
نه کرامت ویردی سکا اول کریم
گل بیلیرسه‌ك قدرنی شکر أیله گل
دون (٥) وگوندز دورمادین ذکر أیله گل(٦)
[قوله تعالی لئن شکرتم لأزیدنکم]
شکر ایدرسه‌ك آرتیره بخشایشن

دیگله ایمدی ایده‌یم (٧) نه‌در ایشك
[قوله تعالی وأما بنعمة ربك فحدث]

هر کیمك کیم عقلی یوقدر علمی یوق
عة کامل کیمسه‌نك خود علمی چوق
اولدی مرد علمی عقلسز کیشی‌نك
آنگیون حاصلی یوق ایشی‌نك
یوعقلدر جانی علمك مطلقا
عقل ناقص علم ایله ایرمز حقه
پس دیری علم اولدر . کیم عقل آکا
یولداش اولمش‌در بیله اوگدن صوکره (٨)
علمی بیلدك عقل ایله یمش ویرمکی
عقلی برگور کیم نیچه یمش دیرلکی
دیری عقلی عشق قوقار للی عیان
ئولودر عشقسز عقل بللی بیان
قنغی عاقل کیم حقه عاشق دکل
اول حقیقت حضراته لایق دکل .

ملاحظات لسانیه

(١) زمانمزده مفرده (بونگله) ، جمعده (بونلرله) صورتنده قوللانیورز . سکیزنجی عصرده ایسه مفرده اولدینی گبی جمعده دخی معناف الیه حالنده اولارق (بونلرگله) دینیلیورمش . (بو) نك جمعی اولمق اوزره (بولر) استعمالی آذری لهجه‌سنه موافقدر .

(٢) بیترمك حاصلندن بال وياغ (اونك محصولی اوله‌رق بال وياغ اولور)

(٣) محکوم مأمورمعناسنه قوللانیلمشدر. محکوم اولوب ، أمر آلوب دیمك اولیور .

(٤) روزکار = زمان؛ (٥) دون گیجه.

(٦) گل، سلجوقی لسانینده أمرلره علاوه اولونان برمنتها مثابه‌سنده‌در . ثقیللرده (غل) شکلنی اکتساب ایتمکده‌در .

(٧) ایده‌یم (سویله‌یه‌یم) معناسنه‌در .

(٨) اوگدن صوکه باشه نهایته قادار دیمکدر.

نامی صفیر

طاغلر چرچوغی — طبیعی کشاف

— ٥ —

دیری یاقه‌لانان بولغارلر اون بر کیشی ایدی . بونلرك آراسنده اون آلتی اون یدی یاشلرنده بری‌ده واردی که رضوانك نظر دقتی جلب ایدییوردی . بو ، صاریشین آبلاقجه یوزلی بربولغار گنجی ایدی . حالندن معصومیتی عیی زمانده هیچ قورقادینی آگلاشیلیوردی. رضوان کندیسیله گوروشمك آرزوسنی حس ایتدیگی حالده قادینلره باقمغه مأمور اولدیغی ایچون بوگا مساعد برزمان بوله‌مایوردی .

کویك مختاری عبدالرحمن آغا ، ابراهیم آغانك حولیسنده أرکلری طوپلایه‌رق ، گیملرك صاغ قالدیغنی، گیملرك شهید ویامجروح دوشدیگنی آگلامق ایسته‌دی. «ق...» کویندن یدی شهیدایله اون طوقوز مجروح واردی. «ل...» کویندن ایسه، أرکك قادین، چولوق چوجوق اشکنجه‌لرله قتل ایدیلنلر، دیری دیری یاقیلانلر سکسه‌نی، مجروحلری ایسه اوتوزی گچیوردی که بونلر آراسنده اون ایکی قادین واردی .

گورولهجك ایشلر پك چوق ، پك مستعجل وپك مهم ایدی . حیوانلر ایسه پك آزدی . بوایشلری گوره‌جك اولانلرك قوتلری، یورغونلقدن .. آچلقدن .. اویقوسزلقدن صوك درجه‌تناقص ایتمشدی. عبدالرحمن آغا کویلیلری تشجیع ایتمك لزومنی حس ایده‌رك :

— قهرمان آرقه‌داشلر، خائنلرك ظلمندن بویچاره کویی تمامیله قورتاره‌مادق ، لکن ملعونلرده جزاسز قالمادی . بوقادارله‌ده أللهه شکر ایده‌لم . شیمدی ایشی باشارمق گرك . . داها یاپیله‌جق چوق ایشلر وار.. بردقیقه‌بیله طورمغه وقتمز یوق. برقسممز اسیرلری کویه سورسون. برقسممزده یاره‌لی قادینلری حیوانلره بیندیره‌رك ایله‌ته طورسون . أرکك یاره‌لیلر صوگرایه قالسین. کویه محمدك علی ایله خبر صالدم، اختیارلر نره‌ده ایسه حیوانلرله سوکون ایده‌جك، اوزمان أرکك یاره‌لیلری ده بیندیریرز، گوتوری ویریرز. أك صوگرا شهیدلری مزارلغه نقل ایتمك ایشی قالیرکه او یارینه‌ده قاله‌بیلیر هایدیك گوره‌یم سزی ، آرسلانلرم !

وظیفه‌لر سرعتله ودرایتله تقسیم ایدلدی. رضوان آرقه‌داشی ودیگر گنجلرله برابر قادینلره مأمور ایدی. مه‌مویه:

— سن صاری صاچلی قیزی شو قاطیره بیندیر بن‌ده شو بیچاره خاتونجغزی باشقا بر حیوانه بیندیره‌یم ، همان یوله دونه‌لم . دیدی .

خاتونجغز دیدیگی ، کویك میدانجغنده ، آخیرك ایچنده راست گلدیگی او سیاه هیولا شکلنده‌کی قادین ایدی . اونی اونوتمامش ، گیدوب آخیرك ایچندن چیقارمش ، ابراهیم آغانك حولیسنه گتیرمش اولدیغی گبی شیمدی ده‌تا، کویه قادار گوتورولهسنه کندیباقمق ایسته‌یوردی. بدبخت قادینك هر حالی بر معما حالنی آلمش دی، هله جنت گتیرمش اولدیغنه هیچ شبهه یوقدی .

یولده ایکی قادینك بیندیرلدیگی ایکی حیوان یان یانه گیدیوردی . صاری صاچلی قیزیك یان یانه گیدیوردی . صاری صاچلی قیزیك

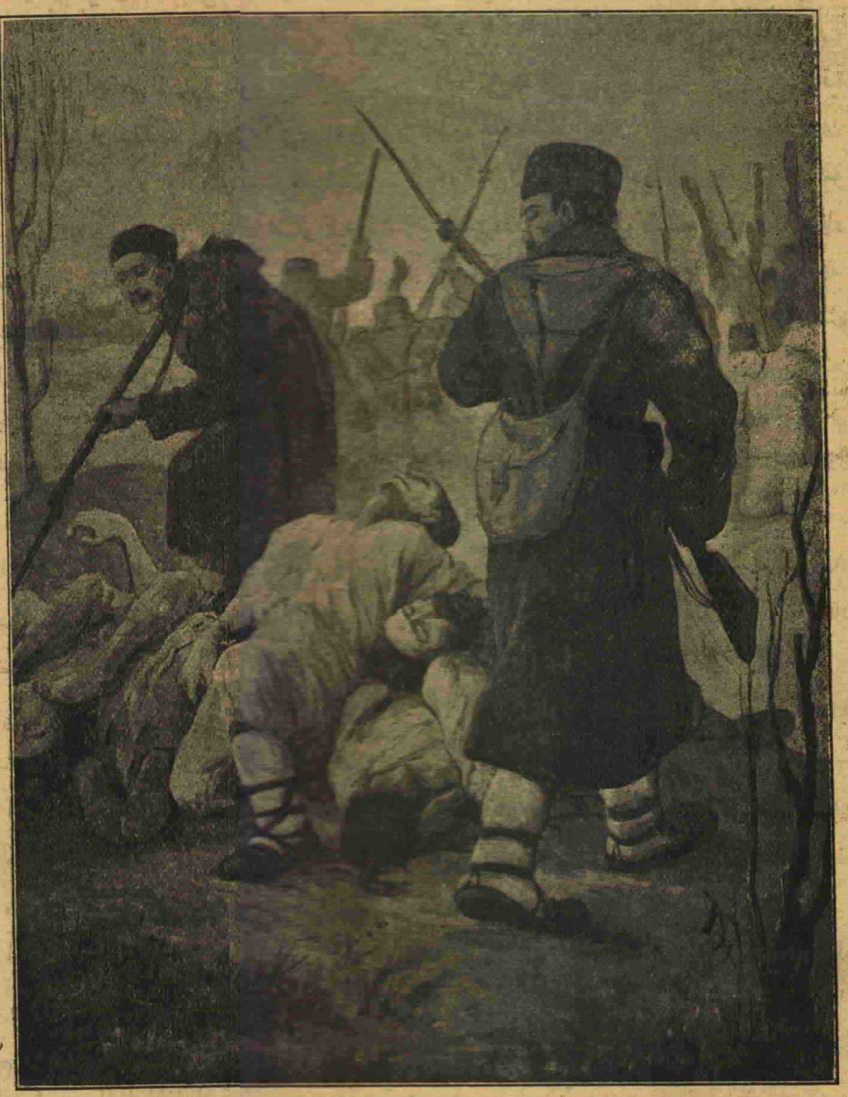

اوقادار، هيجانلى ساعتلردن، اوقادار قورقولردن صوگرا هيچ قوتى قالمامش ، برچاماشير چوالى گيبى كندينى قاطيره يوكلتديرمشدى . گوزلرينى برايكى دفعه آچدى، اوگا خدمت ايدن گنجلره باقدى ، احتمال ياره‌سى آچيدىغندن آجى، مؤثر بر : « آى ! »ديدى وتكرار گوزلرينى قاپايه‌رق حيوانك اوزرنده اويويه قالدى .

سياه هيولا ايسه كندينى اولا بيندىرمك ايسته‌مه‌يور، قورقويور، آنارتوحش گوستريبوردى. كندينه يافلاشمق ايستەينلردن قاچيوردى . رضوان چوق اوغراشمامق ايچون اوزرينه آتيلدى ، قولرينى باغلادى، آنجاق اوصورتله

حيوانه بيندىرمكه موفق اولمشدى. بركره يوله چيقدقدن صوگرا ياواش ياواش، طاتلى سوزلرله، ملايم معامله‌لرله قورقوسنى آرالتمغه چاليشيوردى:

— نينه، نينه ، ديبوردى ؛ سن بزدن بويله نه‌اوكه‌رسك ؟ باقسه‌ك آ ، نينه ، بز قوميته‌جى دگلز ؛ بزمسلمانز ... بنم آدم رضوان ... آرقاداشمك آدى مه‌مو، محمد... ايشيديورميسك، آگلايورميسك ؟ بگا رضوان ، آرقاداشمه محمد ديرلر... بزبولغاردگلز، تورك ايز، مسلمانز.

قادينجغز ايشيديوردى ، حتى ديگله‌يور گيبى ايدى . فقط توحشدن قورتوله‌مايوردى:

— براقك بنى ... ئولدورك بنى ... ديبه باغيريوردى .

— جانم نينه ، نيچون بويله‌يابيورسك ... بز سگا مسلمان‌ايز، ديبورز ؛ هيچ مسلماندن مسلمانه فنالق اولورمى ؟... قورقمابه جانم ، نينه ، قورقما !...

فقط سياه هيولا، جزئى توقفلردن صوگرا تكرار ئوركمكه وحايقيرمغه قويوليوردى :

— ئولدورك بنى ... ئولدورك بنى ... آمانك ! آمانك ! جان قورتاران يوقمى ؟...

بو سسلر بردن بره ، دين بر اويقويه طالمش اولان صارى صاچلى قيزى اويانديردى وبيلديريم تأثيريله گوزلرينى آچديردى ، سياه قادينك طرفه باقديردى :

— آننه‌جگم، آننه‌جگم ! ديبه باغيردى.

صارى صاچلى قيز، اوسياه قادين‌ايله ياريم ساعتدن بەرى يان يانه گيتمش اولدقلرى حالده آنجاق شيمدى، سسنى ايشيده‌رك طانيه‌بيلمشدى:

بو ، والده‌سى ايدى !!..

ج . ج

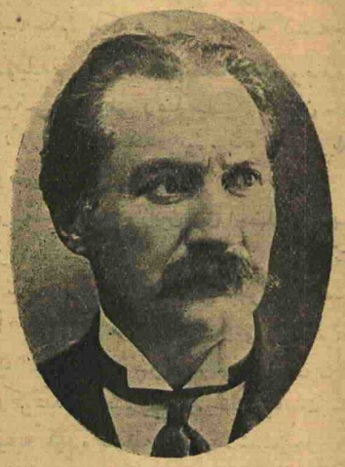

(طلبه دفترى) ـ

٢

گچن نسخه‌دن مابقد وَصوك

تربيهٔ اخلاقيه‌يه كلنجه هيچ برشى سويله‌مه‌مك اولادر. چونكه سوزله نصيحتله تأمين اولنه‌بيله‌جك شيلردن دگلدر . حسن اخلاق (حسن معاشرت) ديديكمز سعادت حالك مكافاتى‌در . بونعمت ، عصرلرجه سورن حضور وجدان وصلح اجتماعى‌نك مزاج شخصى وملى‌ده تجلى ايدن بركاتندندر .

دائمى غوغار سببيله نفاق ايچنده ياشامغه مجبور اولانلر ، اولا حقوق ومنافع متقابله امرنده تأسيس موازنه ايده‌بيلمليدرلركه هيچ اولمازسه يكديگرلرينى يرمه‌سينلر . اگر يرمزلرسه يواش يواش منافع مشتركه‌لرى ، اره‌لرنده قوى بررابطهٔ تعاون تشكيل ايدر ومعاملات نافذه‌نزاكت متقابله ـ هيچ اولمازسه رسماً ـ حكمفرما اولور . بوقادارى‌ده باشلانغيچ اولمق اوزره كافى‌در . اوروپاده اك مرعى اولان قاعده بوراسمهٔ نزاكت‌در ، يوقسه ـ كامل آدملر مستثنا طوتولورسه ـ دوستلق سوزينك ، معناسى، بزم طرز تلقى مزدن پك اعلا قادار عالى دكلدر. فضيلت ايچون‌ده بويله !.... يالكز اوراده موازنهٔ حقوق ومنافع ، معاملاتده نزاكتى قاعده حكمنه اصعاد ايتدكدن ماعدا ، منافع شخصيه‌نك دها چوق‌ودها صاغلام اولانروابط متعدده‌سى‌ده حميتك اك‌دوغرو معناى سياسى واجتماعيسنى تلقين ايده‌بيلمشدر .

طاغلر چوجوغی - طبیعی کشاف

— ٧ —

(ق ...) کویی‌ده عاقبت ، دیگر مسلمان کویلری گیبی ، بولغار وحشتنك قانلی برقربانی اولمشدی . او صباح اویاندیغی زمان ، گیجه یاریسندن صوکرا یاغمش اولان قار طبقه‌سیله ، قولی و باجاغی کسیلمش ، یوزی ، گوزی ، وجودی بیاض صارغیلره صاریلمش بریاره‌لی‌یه بکزه‌یوردی .

آقشامدن ترتیبات آلنمش ایدی : شفقله برابر یپرمی یپرمی‌بش کیشیدن مرکب بر قافله شهدانك یانندهقالانلره اولاشمق اوزره کویدن آیریلدی ؛ بونلرمزارلری‌قازاجقلر ، شهیدلری طاشیه‌جقلر ، اونلری مرقد ابدیلرینه تودیع ایده‌جکلردی . اونلرك حرکتی بوتون‌أولرده ، قلبلره صاپلانان برسونگو تأثیریله ، آجی ، ماتم فریادلری تولید ایتدی :

قادینلرك کیمی: « آه ، أولادم ، داهادون آرسلان گیبی أویمزه گیروب چیقارکن بوگون قاره طوپراقلره گومه‌جکلر » ، کیمی‌ده : « آه ، قارده‌شم ، واه قوجه‌م ؛ بن آغلامایه‌یم‌ده کیم آغلاسون » دییه فریاد وفغان ایدیورلردی .

مجروحلرك اضطراباتی ، یاره‌لرك قانلی منظره‌سی ، (ق ...) کوینی مظلم ، کثیف برهوای أنین وماتم‌ایله قاپلایوردی . آنی‌ایسه تمامیله قارا کلق کسب ایدییوردی .

اوبحرانلی زمان آراسنده «بولغار أسیرلر» سوزی‌اولدی . آقشام قرارلاشدیریلان ترتیبات آراسنده بوگون ایچون اویله نمازندن صوکرا اونلرك‌ده محاکمه‌سی اوله‌جقدی . شیمدی هرگوکس برشهیق تسلی‌ایله قاباریبور ، برحرص انتقام‌ایله‌دیشلرغیجردایور ، یومروقلرصیقیلیور ، گوزلردن‌غیظوخصومت‌قیغلجملری‌چیقیوردی . جامعك حولیسنده طوپلاندیلر . اختیارلر آراسندن بش ، اوتوزینی گچمش گنجلر آراسندن‌ده بش کیشی انتخاب‌ایتدیلر ، حاکملك صلاحیتنی اونلره ویرّدیلر .

حاکملر جامع داخلی حیاطنك اوست باصاماقلرنده ، یوکسکده اخذ موقع ایتدیلر . خلق حولینك ایکی طرفنی طولدوردی .

حاکملر کندی آرالرنده رضوان آغایی رئیس انتخاب ایتمشلردی . رضوان آغا دونکی صاواشده اوغلنك شهید ، دامادینك مجروح دوشدیگنی گورمش برماتمزده فقط آرسلان یوره‌کلی اختیار ایدی . وجودینك مهابتیله صاقالنك محتشم بیاضلغیله ، ماتمنك نشر ایتدیکی تفخات مؤلمنك وقار وجدیتیله عموم اوزرینه افسونکار برتأثیر اجرا ایدییوردی . آیاقده ، آرقه‌داشلریله برقاچ کله تعاطی‌ایتدکدن صوکرا ژاندارمه‌لق وظیفه‌سیله توظیف ایدیلش اولان گنجلره خطاباً :

— أسیرلری گتیریکز دیدی .

بش‌دقیقه‌صوکرا ایکی صیرا توفکلیلر آراسنده أسیرلر گلمش ، یاصاماقلرك آلت طرفنده طوردیلر . هپسی‌دوشونجه‌لی ، متألم گورونیوردی . یالکز

أك گنجلری ، دون رضوانك نظردقتنی جلب ایتمش اولان چوجوق ، اولان بیتن حادثات فجیعه‌دن صان‌که تمامیله بی‌خبر ، هردورلو اندیشه‌دن آزاده اولمق حسنی ویریوردی .

رئیس رضوان آغا ، خلقه دونه‌رك !

— بوآدملر بزم أسیرلریمزدر . هپسنی «ل...» کوینك ایچنده یاقوب یقارکن ، خانمان سوندوروركن ، جنایت ایشله‌رکن یاقلادق . آما ایچلرنده بلکه‌ده قباحتلری خفیف اولانلروار . برکره‌ده هربرینك آیری آیری نه‌یاپمش‌اولدیغنی آکلایه‌لم . بونك ایچون ایچکزدن شاهدلك ایده‌جك اولانلر آیریلسینلر ، شورایه ، آرقه‌طرفه گچسینلر .

خلقك آراسندن ، آز چوق ، شهادتی اولانلر آیریلیور ، حاکملرك آرقه‌سنه ، جامع حیاطنك داخلی قسمنه گیریيوردی . اواثناده ، شهدایی گومك‌ایچون گیتمش اولانلرده عودت ایتمش ، محاکمه‌یی آکلامغه گلیوردی . اونلرك ورودیله ذهنلری شهدا خاطره‌سی ، قلبلری غیظ وانتقام آتشی یاقدی . اونلردن ده‌شهادتی اولانلر آیریلوب کوستریلن یره گچدی .

شیمدی محاکمه باشلامشدی !

جانیلرك کیمی قادینلره حقارت واشکنجه ایده‌رکن ، مه‌لرینی کسرکن ، قارینلرینی‌ده‌شرکن یاقه‌لانمشدی ؛ کیمنك أرککلری صامانلغه طولدوروب آتشه یاقدیردیغی آکلاشیلمشدی . بوتون جماعت ، اوفجیع جنایتلری‌ایشیدیرکن نفرتدن تیتره‌یوردی ؛ آرتیق قلبلرنده دویدقلری غیظوخصومت حسی‌بیله دگلدی : قارشیلرنده ساده‌جه کندی قارده‌شلرینك قاتللری ، همشیره‌لرینك اشکنجه‌جیلری ، محقرلری بولونمایوردی ، بشریتك أك مستکره ، أك اذعانسوز جانوارلری طوریوردی . او صاف یورکلی مسلمانلر ، اوبسیط انسانلر فجاعتك .. شناعتك‌اویوکسك درجه‌سی قارشیسنده‌شخصی أللرینی ، ماتملرینی اونوتمش گیبی ایدیلر .

هله‌شاهدلردن ایکیسی ، اسرادن ایکیسنك اوزرنده بولمش‌اولدیغی یوزوکیله‌برابر برپارماق ، کوپه‌سیله برقولاق پارچه‌سنی کتیروب حاکملره تسلیم ایتدیکی زمان گوکسلر شیشدی :

— أللهأللە ! بونه‌جانوارلق !

صداسی یوکسلدی .

حقیقتده جانیلرك ارتکاب ایتمش اولدیغی جانوارلقلرك بویوکی بویدگلدی : اونلر دیری دیری انسان یاقمشلردی ! آرتیق اوآتشده کباب اولمش انسان قدیدلری ، حالا أولرده سیم سیاه یانان آتش مجروحلری یانندهبوپارماق ایله‌قولاق پارچه‌سی عمان‌جنایتك برقطره‌سندن فضله برحکمی حائز دگلدی ؛ لکن دوندن بری دوران ایدن حکایات ألیمه‌یی ، ایشیدیلن فجایعی اوآنده عادیلشدیره‌رك گوزلر اوکنه گتیردیگی‌ایچون او ، فوران ، حیرت‌واستکراهی توحید ایتمشدی .

هرشهادت‌دیکله‌نمش ، هرشی‌معلوم‌اولمشدی . شیمدی‌صیراحاکملرك‌ویره‌جکی‌قراره گلمشدی ..

ج . ج